

Namnet Helsing-Helsing-Hälsing

Flera utredningar har gjorts om ursprunget för namnet Helsing (med olika stavningar enl. rubriken).

I Helsingboken finns publicerat vad Carl-Magnus Wanbo funnit och ett föredrag som Lennart Helsing höll vid ett släktmöte 1983. Här följer brottstycken av dessa personers forskningar.

På 1200-talet levde Snorre Sturlasson på Island. Han samlade och skrev ner gamla historiska fakta som han fann på Island, i Norge och i Sverige. Han fick under de här resorna tillgång till skrifter ända från 800-talet.

Snorre Sturlasson sammanfattade sina anteckningar i "Konungaboken eller sagor om Ynglingarne och Norges konungar intill 1177". (Med sagor menades fakta som förts vidare muntligt). I Konungaboken framgår bl.a. att kung Halfdan i Norge (han dog 860) vid ett tillfälle råkade i strid med en här som anfördes av Hysing och Helsing, söner till Gandalf. Se där, nu hittar vi namnet Helsing redan i mitten av 800-talet, inte illa. Sämre var det att striden resulterade i att Hysing och Helsing miste livet.

Nästa gång vi hittar namnet Helsing är i Håkan Godes saga (son till Harald Hårfagre). Troligen avser skildringen tiden vid mitten av niohundratalet eftersom Håkan Gode dog 960. I sagan berättas att Kettils sonson Tore Helsing efter ett dråp flydde åtföljd av många människor österut från Jämtland. När de kommit tillräckligt långt slog de sig ner och odlade upp land. "De behärskade ett stort landområde som sträckte sig ända till havet i öster. Landet kallades Helsingland."

Det här stämmer inte riktigt med dagens bild av landskapen, Hälsingland ligger snarare sydost om Jämtland och dessutom ligger nu för tiden Medelpad emellan. Slutsatsen att Hälsingland fått sitt namn efter Tore Helsing tycker jag ändå att vi håller fast vid. Trots allt inträffade det här för tusen år sedan och säkert har landskapsgränserna flyttats mer än en gång sedan dess. Begreppet landskap reglerades av staten inte förrän på 1600-talet samtidigt som deras gränser då fastställdes. Samtidigt kom faktiskt länen till som förvaltningsenheter, det är ju annars lätt att tro att de är senare tiders påfund.

Men tillbaka till landskapsgrundaren Tore Helsing, vad hände sedan för honom? Tydligt tyckte han att han hade mer att ge för han omnämns senare som framgångsrik härförare i Miklagård (Konstantinopel).

Det här är intressanta bevis för att namnet Helsing var i bruk för mer än tusen år sedan och kanske är det äldsta familjenamn vi känner till i Sverige. Fast begreppet familjenamn blir missvisande, människor benämndes efter tilltalsnamnet, som de gör på Island än i dag. På forntida vis kan vi kalla en person för Jöns, det var hans hela namn. Ville man benämna honom lite mer exakt, kanske för att det fanns flera Jöns i grannskapet gjordes ett tillägg efter faderns namn, vår person heter då plötsligt Jöns Peterson och då vet alla vilken Jöns som avses så länge han bor kvar i bygden. Men flyttar han längre så har man ingen aning om vare sig Jöns eller fadern och då får man hitta på något nytt. Säg att Jöns flyttar till Stockholm från Helsingland. Ja då kan vi vara säkra på att han kom att kallas Jöns Helsing. Så där är fortfarande Helsing inte ett familjenamn utan en benämning. Inte förrän 1901 lagstodgades det om obligatoriskt familjenamn men i viss mån användes det tidigare, främst av adeln. Men ibland blev namnförtydligandet så bra att även söner och döttrar ärvde det och kanske var det så med Helsing, Hälsing, Hellsing. Vi vet ju att det var familjenamn hos Nils Hällsing på Igelhöjden 1590 och Lennart Hellsing har i sitt föredrag angivit ett par ytterligare exempel på familjenamnet Hellsing hos befattningshavare i Stockholm.

Man skall också komma ihåg att inget talar för att de olika familjerna Hellsing var släkt med varandra utan hade friblivande var och en tagit familjenamnet. Om vi vill kan vi använda vår fantasi och intala oss att vi är släkt med Tore Helsing eller Gandalfs son. Det kan vara lika rätt som det kan vara fel.

Men även utan släktnamn att följa kan en idog och skarpsynt släkttforskare komma långt. Arne Nordström har dokumenterat släktleden för en del av A-grenen först tillbaka till Karl den Store och sedan till Aun den Gamle, inga dåliga släktingar! På det viset har han dokumenterat släktskap ända till 400-talet. Men det är en annan historia eftersom den inte innehåller släktnamnet Hellsing.